„ solus sacerdos sacramentaliter communicat; „ illicitas esse ideoque abrogandas, Anathema „ sit. “ Vult eadem synodus decret. de observ. et evit. in celebr. miss. omnia e medio tolli, quae a dignitate tanti sacrificii aliena et temporum vitio, aut hominum incuria, aut improbitate irrepserunt --- damnat et prohibet cujusvis generis mercedum conditiones, pacta, importunas atque illiberales eleemosynarum exactiones et alia, quae a simoniaca labe, vel certe a turpi quaestu non longe absunt.

CAPUT VI.

Continuatio historiae ad nostra tempora.

§. I.

Quae post Concilium Tridentinum circa missas privatas agitata, paucis comprehendi possunt. Protestantes illas impugnabant, defendebant catholici. Praecipue autem sensa Georgii *Cassandri* et *Wicelii*, quorum studio ad negotium unionis utebantur imperatores Ferdinandus I et Maximilianus II, sunt notatu dignissima. Cassander in Consult. art. 24. de Missa, fatetur, protestantes, si privatarum nomine intelligant eas missas, in quibus solus

sacer-

ſacerdos confecta ſacramenta participat, nec ulla fit myſteriorum diſtributio, non omnino praeter rationem conqueri; illas praeſertim in monaſteriis inoleviſſe, in antiquis eccleſiae monumentis incognitas, imo totam orationum ſeriem ita eſſe confectam, ut cummunicantes ſupponantur. Difficile haud eſſe putat, morem antiquum reſtituere, ſi per dies feſtos tantum in eccleſiis parochialibus miſſae celebrentur; „ facile enim, ait, ex multitudine populi ali- „ qui ſemper ſuppeterent, qui una cum ſacer- „ dote ſynaxin facerent, et ſacramenta partici- „ parent. " Quamvis autem fatendum ſit, divino inſtituto convenientius eſſe, ut in omni miſſa praeſentibus aliquot vel ex clero, vel populo ſacramenta diſtribuantur; nec illam actionem ſacrilegii eſſe accuſandam putat, ſi ſacerdos ſolus ſacramenta percepturus divina myſteria celebret.

Acerbiore, neque in catholico homine probando, ſermone utitur Georgius *Wicelius* in via regia art de miſſa. „ Particulares miſſulae non „ congruunt cum inſtitutione coenae, ait, nec „ cum traditione paulina, nec merentur litur- „ giae nomen, nec habent robur ex evangelio, „ nec eccleſiae teſtimonium aut exemplum, nec „ ſanctorum patrum (de antiquis loquor) con- „ ſenſionem firmam, nec beatorum martyrum

„ aut

„ aut homologetarum adſtipulationem, nec de-
„ nique oecumenicorum Conciliorum veterum
„ approbationem ullam: ſed nuperis ſaeculis
„ adinvenit has vana hominum ſuperſtitio et
„ hypocriſis, ignorantia et Φιλαργυρια.“ Idem
ſentit in elencho abuſuum. „ Mercenarias
„ miſſationes et conductitias pro rejectis judi-
„ cato, quisquis de Chriſto et hujus coena recte
„ ſentis. Quare? quia ſunt mercenariae, et
„ non illis vel tantillum cum inſtitutione origi-
„ nali, nec cum apoſtolica traditione conve-
„ nit. Per monachos irrepſit in mundum; per
„ monarchas conſopiatur; ſacerdotes ob has
„ creati revocentur ad evangelizandum, et alia
„ eccleſiae juvanda neceſſaria munia, atque
„ ita ſuis vivant: ſin minus, redeant ad locum
„ laicum, unde venerant.“

§. 2.

Sollicitudo eccleſiae praeſulum praeſertim eo tendebat, ut abuſus circa miſſas privatas e medio tollerentur. Hinc ſtatutum ſynodi Cameracenſis an. 1550. tit. de euchariſtia, et votum *Petri Soto* de ſacram. euchariſt lect. 15. „ Ne
„ quilibet etiam nullius ſenſus puerulus ad mini
„ ſtrandum admittatur;“ renovavit Concilium Aquenſe an. 1585. tit. de celeb. miſſ. „ In
„ celebratione ſacerdos ne ſe conferat ad Al-

„ tare,

„ tare, nisi *clericum* in decenti habitu, et cum „ superpelliceo mundo cum manicis sibi inser- „ vientem habuerit. Quibus vero in locis prop- „ ter inopiam clericus ita commode haberi non „ poterit, caveat, ne celebret absque hujus- „ modi clerico, nisi facultatem ab episcopo in „ scriptis impetraverit. " a) Medioianense IV, Tolosanum an. 1590. cap. 6. Avenionense 1595. cap. 22. Narbonense 1609. cap. 29. Mediolanense VI. tit. quae ad missam pertinent.

a) Non alienum erit a loco isto, quae viri celebres hanc in rem protulerunt, commemorare. Et sane, contra sensum Tridentini sess. 22, quod missae sacrificium omni religionis cultu celebrandum vult, evenit, ut vilissimi ad altaris ministerium admittantur de infima plebe homunciones sordido habitu, aut pueri immodesti aut immorigeri, qui nec speciem pietatis praeferendo; neque quid acturi venerint, leviter intelligendo, psittacorum more respondent, et velut simiae administrant. Haec sunt verba anonymi, quae refert *Robertus Sala* in adnot. ad Card. Bona Tom. I. pag. 274. in nota. i) Iisdem pene verbis utitur *Natalis Alexander* theolog. dog. mor. T. III. pag. 437. Quis sane infidelium aut haereticorum, ait Van Espen Part. II. sect. 1. tit. 5. cap. 3. „ Non putet „ esse actionem Iudicram, aut vilissimam quandam tra- „ goediam, dum videt sacerdotem, cum, nescio, quo „ immorigero aut verba vix balbutiente puero, in altari „ alternatim psalmum et orationes recitantem, ipsam „ confessionem facientem, aliaque agentem? Quis un- „ quam infideli aut haeretico persuadebit, ibi actionem „ sublimissimam, et qua ipsa religio Christiana sanctiorem „ aut digniorem non habet, peragi. "

§. 3.

§. 3.

Alia Concilia, ne tempore missae paroecialis missa privata celebretur, statuebant. Pertinet huc Turonense an. 1585. cap. 15. Avenionense an. 1595. cap. 22. Rothomagense an. 1581. tit. de curatorum et parochorum officiis num. 23. Statutum officialis metropolitici senonensis anno 1574. apud Van Espen P. II. sect. 1. tit. 5. cap. 2. num. 10, et synodus ecclesiae Beneventanae an. 1693. tit. 55. cap. 16. Alia, pactiones, mercedes, candelarum certum numerum, inusitatas preces, et similia avaritiae et superstitiosae vanitatis sufflamina rejiciunt. Conf. constitutiones et decreta synodalia dioecesis Osnabrugensis cap. 16. n. 6. Concilium Narbonense 1609. cap. 19. Mediolanense I, apud Natal. Alex. theol. dog. mor. T. III. pag. 467; et, ne auditores verbi divini impediantur, sub concione sacra nullam recitari volunt missam statuta Basiliensia in synodo Thelspergensi praeside Jacobo Christophoro episcopo Basiliensi, an. 1581. tit. 23. de celebratione missarum. Synodus Atrebatensis an. 1570. apud Harzheim T. VIII. Concil. Germ. pag. 236. tit. 12, Harlemensis an. 1564. apud Harzheim Tom. VII. pag. 10 et Augustana an. 1567. P. II. cap. 6. apud Harzh. Tom. VII. pag. 173.

§. 4.

Sed, de ſtatu hodierno ut loquar, an omnes circa miſſas privatas abuſus ſunt correcti? Deplorat *Alvares Pelagius* de planct. eccl. l. 2. art. 5, quod tot dicantur miſſae quaeſtuariae, ut apud populum, et clerum corpus domini vix non evileſcat. Deplorat *Bellarminus*, quod plurimi ordinari cupiant pro utilitate ſua, non eccesiae; et de celebratione miſſae faciant artem de pane lucrando, unde ſacerdotium contemptibile redditur, et eccleſia ſcandalis ſcatet. Deplorat *Pilati* orig. jur. pontif. pag. 204, quod plurimi miſſae privatae intenti a publicis miſſarum ſolemniis ſe quaſi ſtudio abſtrahant. Deploramus cum Tridentino, quod ſedula paſtorum cura nondum ſublata ſint ſatis, quae avaritia, idolorum ſervitus, vel irreverentia, quae ab impietate vix ſejuncta eſſe poteſt, vel ſuperſtitio, verae pietatis falſa imitatrix, induxit. Sed vigilat epiſcoporum cura, ut abuſus, qui jam in mores tranſierunt, eradicentur. Hinc nuperrime EMINENTISSIMUS NOSTER FRIDERICUS CAROLUS ſpeciali decreto Mendicantibus vetuit, ne viis illicitis ſtipendia extorquerent; hinc archiepiſcopus Salisburgenſis exactiones cujusvis generis prohibuit, a) et epiſcopus Scipio de Ricci b) multiplicata in eccleſiis altaria

aufferri

aufferri jussit, et sacerdotibus, ne stipendiis alerentur, sustentationem congruam concessit.

a) Salzburaische Consistorial = Verordnung ein Nachtrag zum Hirtenbrief Extat im Journal von = und für Deutschland 1784. Januar bis Junius herausgegeben von Gockingk. S. 118. b) Mainzer Monatschrift. 4. Jahrg. 3. h. S. 252. 6. Jahrg. 4. h. S. 276 et 288.

SECTIO II.

Reflexio in canonem Tridentinum.

§. 1.

Quod Synodi Tridentinae canon sess. 22. can. 8. Lutherum condemnet, qui missas absque communione populi illicitas declarabat, non est ut moneam. Tot colloquia in comitiis habita, et tota historiae series id satis eloquuntur. Sed quales fuerunt causae, cur licitas crederet missas privatas Concilium Tridentinum? Has paucis libare juvat. Christus, qui religionem